

De VBS

oktober 2019

4

Aftrap jubileumjaar
VBS met “Robin Hood”

8

Activiteitenverslag
VBS 2018 - 2019

12

‘Speciaal onderwijs,
richt je naar buiten’

18

Superscholen voor
bijzondere leerlingen

- 3 Terug naar onze roots
Voorwoord Edward Moolenburgh
- 4 De Robin Hood van het onderwijs
Aftrap 100-jarig jubileum VBS
- 6 Column Emma Stoks
Leren: je doet het altijd, maar hebt het vaak niet door
- 7 'Directeur, ik krijg jullie nog wel!'
VBS-Helpdesk
- 8 VBS-activiteitenverslag 2018 - 2019
Schooljaar 2018 - 2019 in 't kort
- 12 'Speciaal onderwijs moet zich meer naar buiten richten'
Interview Erik Los
- 14 Het Rijks in renovatie: het verhaal
In gesprek met Mariet van de Ven en Hans Schapenk
- 16 Column Peter Warnders
Hoe de MR grip krijgt op haar 58 bevoegdheden
- 17 Nieuws
- 18 Superscholen voor bijzondere leerlingen
Op bezoek bij Het Sprengen College en de Prof. Fritz Redlschool

4 Ben Sanders en Frum van Egmond over de Robin Hood van het onderwijs

8 VBS-activiteitenverslag 2018 - 2019

12 'Speciaal onderwijs moet zich meer naar buiten richten'

Colofon

De VBS is het tijdschrift van VBS, de vereniging van zo'n 400 algemeen bijzondere scholen. Het verschijnt vier keer per jaar en wordt gratis toegestuurd aan leden. Donateurs ontvangen, afhankelijk van hun bijdrage, eveneens het tijdschrift. VBS aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van bijdragen die door niet-VBS-medewerkers zijn geschreven. ISSN 2451-9707.

Redactie Edward Moolenburgh, Peter Warnders, Jaan van Aken en Steffie Bom (hoofd- en eindredactie)
Contact Binckhorstlaan 36, 2516 BE, Den Haag, 070-331 52 52, redactie@vbs.nl
Website www.vbs.nl

Vormgeving Luupa
Druk GrafiMedia Solutions
Editie Jaargang 5 / nummer 3

Terug naar onze roots

Het duurt nog even maar op de achtergrond zijn we er al mee bezig: in 2021 bestaat VBS honderd jaar! Ofwel, al bijna honderd jaar komt VBS op voor de vrijheid van onderwijs, zoals die in artikel 23 van onze Grondwet is vastgelegd. In dit artikel worden op doordachte wijze rechten en plichten van burgers en overheid aan elkaar verbonden. Wat ons betreft biedt dat ook voor de komende honderd jaar een goed uitgangspunt. We zien dat Nederland en het Nederlandse onderwijs te maken hebben met een aantal forse maatschappelijke uitdagingen, zoals segregatie, kansenongelijkheid en tweedeling. Vanzelfsprekend moet het onderwijs bijdragen aan het aanpakken van deze vraagstukken, en niet het onderwijs alleen overigens. De vrijheid van onderwijs hoeft hiervoor echter niet te worden beperkt wat ons betreft.

Namens VBS heb ik dit ook betoogd tijdens een rondetafelgesprek op 4 september jl. in de Tweede Kamer. Hier stond centraal hoe artikel 23 van de Grondwet past in onze tijd. Het past onder meer omdat het werkt en daar moeten we zuinig op zijn. Meer dan honderd jaar onderwijsvrijheid heeft het Nederlandse onderwijs veel gebracht en doet dit nog steeds. Denk aan het feit dat dankzij het diverse onderwijslandschap ouders iets te kiezen hebben. Maar ook dat professionals de ruimte krijgen om invulling te geven aan het onder-

wijs en dat er ruimte is voor innovatie. In het buitenland zijn ze er jaloers op!

Onderwijsvrijheid, innovatie, eigenzinnigheid, goede kwaliteit van het onderwijs en het centraal stellen van het kind: hierin liggen de wortels van VBS. Het bracht ons ertoe (in de aanloop naar het jubileumjaar) een flyer uit te brengen, waarin de meerwaarde hiervan en van het algemeen bijzonder onderwijs staat verwoord. Om weer even stil te staan waarvoor we het allemaal doen en waarom het zo belangrijk is. Een aantal leden komt ook aan het woord. De flyer vindt u toegevoegd aan deze editie van De VBS.

In lijn hiermee starten we in deze editie ook met een reeks interviews met leden, over de vrijheid van onderwijs en het algemeen bijzonder onderwijs. Wat betekent het voor hen? Hoe geven zij hier concreet invulling aan? De aftrap wordt gegeven door Ben Sanders (tot 1 september jl. directeur-bestuurder van Stichting Nutsscholen Breda) en Frum van Egmond (oprichtster van de Noordwijkse methode en de Noordwijkse school). Wil je weten waarom zij het algemeen bijzonder onderwijs 'een beetje Robin Hood-achtig' noemen, sla dan snel deze bladzijde om.

Tot 18 november op de ALV!
(Meer informatie hierover vindt u op de achterzijde)

Tekst
Edward Moolenburgh,
directeur VBS

Fotografie
Eleonora Moolenburgh

www.vbs.nl

emoolenburgh@vbs.nl

De Robin Hood van het onderwijs

Tekst
Steffie Bom

www.nutsscholenbreda.nl
www.noordwijksemethode.nl

In 1816 werd het Nutsdepartement in Breda opgericht, waar de stichting Nutsscholen Breda met vijf basisscholen onder valt. Bijna 200 jaar later opende in 2006 de Noordwijkse school in Noordwijk haar deuren. Wat ze met elkaar gemeen hebben? Beide zijn opgericht door mensen die het belangrijk vonden dat er een goede school kwam en daar hun verantwoordelijkheid voor namen. Een gesprek over particuliere initiatieven en het belang van algemeen bijzonder onderwijs.

‘Wist je dat de financiële gelijkstelling van het bijzonder en openbaar onderwijs min of meer door middel van een politieke deal tot stand is gekomen?’ merkt Ben Sanders op. Hij was tot 1 september 2019 directeur-bestuurder van de Stichting Nutsscholen Breda. Hij zit aan tafel met Frum van Egmond, oprichtster van de Noordwijkse methode en Noordwijkse school. ‘Als ik het me goed herinner gingen de katholieken en protestanten akkoord met het kiesrecht voor mannen, in ruil voor de bekostiging van zowel openbaar als bijzonder onderwijs.’ Van Egmond: ‘Opmerkelijk, want dan zou je kunnen zeggen dat de financiering van het algemeen bijzonder onderwijs per ongeluk een bijproduct is van de vrijheid van godsdienst. Alsof we de maas in de wet zijn. Dat voelt wel een beetje Robin Hood-achtig, vrijgevochten zeg maar. En dat vrijgevochten is nog steeds aanwezig.’

Ben Sanders

Sanders: ‘Niet voor niets komt veel van de vernieuwing binnen het onderwijs uit de hoek van het algemeen bijzonder onderwijs.’

Juist deze vernieuwing is volgens beiden van fundamentele waarde voor de maatschappij. Sanders: ‘Ten eerste omdat ouders iets te kiezen moeten hebben. Geen enkele school kan voldoen aan de wensen van alle ouders. Daarnaast zou het heel jammer zijn als systemen zo werden aangepast of beknot, dat mensen met vernieuwende ideeën geen ruimte meer zouden hebben. Dat zijn toch diegene die het lef hebben om iets uit te proberen en niet bang zijn om fouten te maken. Wat je ziet is dat de goede dingen die uit vernieuwing voortvloeien, vaak worden overgenomen door de bestaande orde.’ De Noordwijkse Methode is daar een goed voorbeeld van. Van Egmond: ‘De eerste school waar deze methode werd toegepast, was de Noordwijkse school - een algemeen bijzondere school. Nu, ruim tien jaar later, zijn er 29 scholen die gebruik maken van deze methode, waaronder veel openbare, christelijke en katholieke scholen.’

Nog 15 maanden!

Aftrap 100-jarig jubileum VBS

In 2021 bestaat VBS 100 jaar en dat gaan we vieren! In de aanloop daar naartoe plaatsen we vanaf nu in iedere editie van De VBS een artikel waarin het algemeen bijzonder onderwijs en de leden van VBS centraal staan.

Samenspraak met ouders

‘Naast het vernieuwende vind ik de samenspraak met ouders ook heel sterk binnen het algemeen bijzonder onderwijs’, vertelt Sanders. Op de vijf Nutsbasisscholen in Breda mogen alleen ouders in het bestuur zitten. Als de kinderen eenmaal

van school af zijn, moet de ouder ook uit het bestuur. 'Dit betekent dat de leeftijd van onze bestuurders veel jonger is dan die van bestuurders om ons heen. Ik vind dat een pré. De stimulans om met de tijd mee te gaan en oog te hebben voor de toekomst, speelt bij deze jongere generatie sterker. Daarbij heeft deze generatie een bredere kijk op wat voor de samenleving belangrijk is, dan de generatie van twintig jaar geleden.'

'En vergeet de brede ontwikkeling en aandacht voor sociale emotionele ontwikkeling niet', benadrukt Van Egmond. Volgens haar is het een belangrijke taak van het onderwijs om kinderen kennis te laten maken met de wereld en te leren hier goed over na te denken. Zo kom je erachter wat je leuk vindt en waar je goed in bent en doe je (sociale) vaardigheden op. 'Dit is van groot belang, zeker omdat we in een pluriforme samenleving leven. Naar mijn beleving heeft het algemeen bijzonder onderwijs hier meer oog voor en kijken zij hoe je op een positieve manier kinderen kennis kunt laten maken met alle aspecten die de wereld te bieden heeft.'

Belang toekomstgerichte visie

Voor de toekomst van het algemeen bijzonder onderwijs vinden zowel Sanders als Van Egmond het belangrijk dat scholen een toekomstgerichte visie hebben. Sanders: 'Tegenwoordig zijn we ons er heel bewust van dat de wereld niet stil staat. Wat een goede school precies is, is een factor die continu in ontwikkeling is en zal blijven. Daarom moeten we steeds het gesprek met elkaar aangaan: zoals we nu werken en wat we nu doen, is dat relevant voor de toekomst van de kinderen? Zo nee, dan zijn we verplicht om hier iets aan te doen. Van Egmond beaamt dit. 'Als leren een product is – en dat is het, je biedt kinderen iets te leren aan –, dan is het belangrijk dat je als organisatie en team blijft leren. Als algemeen bijzonder onderwijs hebben we het in onze wortels om iets nieuws te doen, dat moeten we ook richting de toekomst blijven doen.'

Beiden benadrukken de toekomstgerichte visie vooral als kans te zien. Zo heeft Stichting Nutsscholen Breda nadrukkelijk de ambitie om brede ontwikkeling voor kinderen te stimuleren.

'We beschouwen de schooltijden niet als dode grens. We proberen ook na schooltijd organisaties binnen de school te halen, die actief zijn op het gebied van bijvoorbeeld cultuur en muziek.

Maar het kan ook andersom of parallel: thema's die binnen de school worden behandeld, komen ook na schooltijd aan bod.' Van Egmond: 'Zo verwijder je de "muren" om de school en maak je de school een onderdeel van het leven.'

Frum van Egmond

Wat houdt de Noordwijkse Methode in?

De Noordwijkse Methode biedt een alternatief voor traditioneel onderwijs. 's Ochtends werken de kinderen in hun eigen groep aan de basisvakken taal en rekenen. 's Middags werken de kinderen in vakateliers met vakleerkrachten - aan de hand van een overkoepelend thema - aan een brede algemene ontwikkeling. De Noordwijkse Methode is gebaseerd op recente wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten. Het geeft leerkrachten en kinderen eigenaarschap in hun leren en werken, gekoppeld aan duidelijke onderwijsdoelen. De Noordwijkse Methode biedt een duidelijke structuur waarbinnen optimale vrijheid mogelijk is. Kritisch denken en onderzoekend leren maken deel uit van alle atelierlessen.

Hoe zijn de Nutsbasisscholen Breda ontstaan?

In 1784 stichtten zes sociaal bevoegen burgers de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Enerzijds omdat zij zich zorgen maakten over de zorgelijke leefomstandigheden onder de arbeidende bevolking en anderzijds vonden zij een 'verheven' arbeider een belangrijke factor in de economische vooruitgang. Vanuit het motto 'kennis is de weg naar persoonlijke en maatschappelijk ontwikkeling' richtte 'het Nut' door de jaren heen Nutsleeszalen, Nutsbibliotheken, Nutsspaarbanken en Nutsscholen op. Binnen de huidige vijf nutsbasisscholen in Breda (waarvan de eerste in 1844 gesticht is) staat cultureel bewustzijn en maatschappelijke betrokkenheid centraal, alsook het goed samenwerken op basis van gelijkheid en respect. Hoe dat uitgewerkt wordt, verschilt per school.

Tekst
Emma Stoks, 19 jaar
ondernemer
gespecialiseerd in leren

Beeld
Rachelle Stoffels

www.emmastoks.nl

Leren: je doet het altijd, maar hebt het vaak niet door

Mijn schooltijd speelde zich met name af buiten het klaslokaal. Op mijn Montessori basisschool was dit op de gang of bij de kleuters in het lokaal, waar ik de juf hielp en lesjes gaf. Op de middelbare school was mijn bewegingsradius al wat groter. En toen ik naar de universiteit ging, richtte ik allerlei clubjes op. Toch stonden er op mijn rapport altijd alleen cijfers voor de dingen die ik in het klaslokaal had gedaan. Best gek, vind je niet?

Ik geloof dat ieder mens altijd en overal leert. Sterker nog, mensen moeten leren om te overleven. Leren lijkt een beetje op ademen, je doet het vaak zonder dat je het door hebt.

Zo had ik als scholier nooit door hoeveel ik buiten de klas leerde. Wat telde, is dat ik mijn taakjes voor de week af had.

Daarvoor werd je immers beloofd of gestraft. Dat ik op de gang Spaans oefende, zag ik niet als leren.

Lamineren in het kopieerhok, de telefoon netjes aannemen bij de receptie, of de tafel van twee uitleggen in het lokaal van groep drie, zag ik ook niet als leren. Inmiddels heb ik mijn middelbareschooldiploma al een tijd op zak, en weet ik dat al die die dingen die ik buiten de klas deed, wel degelijk onder 'leren' vallen. Iedere ervaring kan een leerervaring zijn. Tenminste, als je daarvoor kiest. Als je kiest om te reflecteren en het iedere keer een beetje beter wil doen.

Ik vind het onderwijs een prachtig fenomeen. We verzamelen publiek geld om het leren dat we sowieso al doen, een bepaalde richting op te sturen. Het is immers wel zo handig als we ongeveer dezelfde dingen weten als we samenleven. Wat ik echter geen goed idee vind, is wanneer we doen alsof onderwijs de enige plek is waar er geleerd wordt. Dat is gewoon niet waar. Toch hebben veel scholieren het idee dat ze niet goed zijn in leren, omdat ze onvoldoendes halen op school. Een gedachtekronkel die ik begrijp, maar waarvan ik vind dat leerkrachten de taak hebben om deze recht te strijken. Een slecht cijfer betekent dat je op het moment van de toets nog niet kon of wist wat een ander had ingeschat dat je wel zou kunnen of weten. Een inschattingsfout dus. Eentje die niks zegt over of je het op een later moment wel kunt of weet. En het zegt al helemaal niets over of je kunt leren of niet. Dat kunnen we namelijk allemaal.

Veel onderwijsinstellingen zijn op dit moment bezig met allerlei vormen van innovatie. Dat is nooit makkelijk. Het vraagt verandering van de regels in je organisatie en patronen in het team, maar vooral verandering van jezelf. In mijn dagelijkse werk adviseer ik scholen en bedrijven over hun leren. De eerste stap die ik leerkrachten en schoolleiders adviseer, is het zien van al het leren. Zie, erken en vier het leren van iedere leerling, maar ook het leren van je collega's en jezelf. Kijk niet naar wat goed of fout is, maar naar waar beweging is en hoe je elke dag een beetje beter kunt worden. Het is even oefenen, maar het goede nieuws is: je kunt alles leren! 🍀

Activiteitenverslag 2018 - 2019

VBS kwam naar u toe

Als vereniging van, voor en door leden houden we graag contact met onze leden. We bezochten **111** scholen om bij te praten over actuele ontwikkelingen en specifieke vragen, en om kennis uit te wisselen. Op 1 augustus 2019 waren een kleine **200** schoolbesturen met zo'n **400** scholen met ruim **100.000** leerlingen lid van VBS.

Startende scholen

Vijf startende scholen openden per 1 augustus 2019 de deuren als lid van VBS: De Schoolwerkplaats in Santpoort-Noord, De Maashorstschool in Uden, De Omniumschool in Zeewolde, en basisschool Leer Unit en De Zijderoute, beide in Amsterdam.

Op 1 augustus 2018 verwelkomden we al vier nieuwe scholen: basisschool Klein Amsterdam, IKC Hei & Bos in Hoenderloo, Montessori Kind Centrum Lef in Utrecht en Happy Kids Basisschool in Utrecht.

START

ALV over autonomie

De algemene ledenvergadering en de daaraan gekoppelde avondbijeenkomst stond in het teken van autonomie en samenwerking. Daarnaast is er feestelijk afscheid genomen van bestuurslid Jos Cremers en van voorzitter Wobine Buijs, die na 16 jaar in het bestuur de voorzittershamer overdroeg aan Artho Jansen. Ook Pim Spijker trad aan als bestuurslid. Edith Hooge (hoogleraar Onderwijsbestuur bij TIAS School for Business and Society en voorzitter van de Onderwijsraad) vergeleek autonomie met het gat van een donut. 'Autonomie is op zichzelf niets, het bestaat alleen bij de gratie van grenzen: de wet- en regelgeving door het rijk. Autonomie krijgt gestalte door handelen, keuzes maken, en door zaken niet te doen.' Christianne Mattijssen, directeur vo bij het ministerie van OCW, reageerde: 'De overheid bepaalt de donut, wij creëren het kader voor autonomie. Dat doen we via de vijf R'en: richting, randvoorwaarden (bekostiging en bevoegdheid), rolverdeling (governance), rekenschap (verantwoording afleggen) en reflectie door onderzoek.' Na de pauze ging D66-Kamerlid Paul van Meenen onder leiding van Henriëtte Kievit met de zaal in gesprek.

Op de hoogte via VBS media

Op VBS.nl plaatsten we ruim 120 nieuwsberichten, er verschenen 21 nieuwsbrieven en directeur Edward Moolenburgh plaatste 10 keer een blog. Ook op sociale media liet VBS van zich horen met 210 tweets en 58 bijdragen op LinkedIn. De blogs over bijvoorbeeld kleinschaligheid, 'Klein maar fijn, pleidooi voor herwaardering van kleine schoolbesturen' en 'Modern onderwijs gebaat bij menselijke maat' zijn goed ontvangen, werden veel gedeeld en leverden veel reacties op.

Leerlingen met ECNAIS naar Istanbul

Voor het eerst reisden leerlingen af naar de ECNAIS-conferentie (European Council of National Associations of Independent Schools) in Istanbul in april 2019. Het thema was leerlingenparticipatie. Deelnemende VBS-scholen waren het Erasmus College uit Zoetermeer en het 's Graven-dreef College uit Leidschendam. Leerlingen uit verschillende landen wisselden van gedachten over hoe ze leerlingenparticipatie verder kunnen vormgeven.

Belangenbehartiger

Opkomen voor kleine schoolbesturen

We komen op voor de belangen van onze leden. Dat doen we door onze visie en standpunten te agenderen bij de minister en ambtenaren van het ministerie van Onderwijs, Kamerleden, de Onderwijsinspectie, de Onderwijsraad en bij andere onderwijsorganisaties. VBS zat twee keer aan tafel met minister Slob over actualiteiten op onderwijsgebied, leverde acht inbrengen voor Kamerdebatten en reageerde op diverse internetconsultaties voor wetsvoorstellen. Vaak kwamen deze onderwerpen ook in blogs naar voren. Hiernaast enkele hoofdpunten.

Tweede Kamerleden en enkele van onze leden gingen tijdens het VBS-Onderwijsontbijt op 6 september 2018 in gesprek over de positie van kleine schoolbesturen en nieuwe schoolinitiatieven, en hoe daarbinnen ruimte is voor bevlogen leraarschap, pedagogische innovatie, ouderbetrokkenheid en ouderinitiatief. Uiteraard is ook gesproken over de belemmeringen voor kleine en nieuwe scholen. De Kamerleden waren eensgezind over het belang en de kwaliteit van kleine schoolbesturen. Ze zien de meerwaarde van onderwijsinnovatie en van betrokken besturen en ouders. Er werd bovendien een warm pleidooi gehouden voor de onderwijsvrijheid in Nederland. Het deed ons goed dat tijdens de begrotingsbehandeling een motie is aangenomen om te verkennen of een mkb-toets voor het onderwijs mogelijk is. Zo'n toets meet de impact van regelgeving voor kleine bedrijven en biedt vrijstellingen. Voor kleine schoolbesturen kan het een mogelijkheid zijn om meer maatwerk in regelgeving aan te brengen. We hadden ons eerder sterk gemaakt voor zo'n toets en zijn dan ook tevreden dat ons geluid gehoord is.

Activiteitenverslag

Nieuw experiment flexibele onderwijstijd

Minister Slob wilde in eerste instantie af van flexibele onderwijstijden, iets waar VBS zich tegen verzette mede gezien de succesvolle experimenten bij onze leden De School in Zandvoort en Casa Tweetalige Montessorischool in Pijnacker. Na een Kamer motie kondigde hij 5 juli 2019 alsnog een nieuw experiment met flexibele onderwijstijden aan voor huidige deelnemers. Daarnaast gaat hij onderzoeken hoe flexibele onderwijstijden wettelijk verankerd kunnen worden. We zijn blij met het besluit, maar plaatsen wel kanttekeningen bij de (financiële) voorwaarden die gesteld zijn aan het nieuwe experiment en blijven het dossier volgen.

Ledenservice & Helpdesk

Top-5 Helpdeskvragen

De VBS Helpdesk beantwoordde zo'n 900 vragen in het schooljaar 2018-2019. De top-5:

- Passend onderwijs: hoe ver reikt de zorgplicht van een school?
- Ouders en de school: over grensoverschrijdend gedrag van ouders, communicatie met ouders.
- De vrijwillige ouderbijdrage: wat mag wel en wat niet?
- Ontslag: functioneren werknemer, dossieropbouw en ontslag.
- Cao primair onderwijs: ketenbepaling en tijdelijke dienstverbanden.

Deskundigheid bevorderen met VBS

In het schooljaar 2018-2019 gaven we onder meer cursussen over medezeggenschap (MR) en de relatie tussen bestuur en intern toezicht. De MR-cursus geeft een inleiding over de Wet medezeggenschap scholen. De cursus over bestuur en intern toezicht gaat over kaders en normen voor de beoordeling van toezicht en instrumenten daarvoor.

Debat leraren(tekort)

De Tweede Kamer debatteerde meermaals over leraren en het lerarentekort. We pleitten voor een landelijke taskforce om tot een gezamenlijk plan van aanpak tegen het lerarentekort te komen en boden daarbij onze expertise aan. Daarnaast stond centraal in onze inbrengen: Flexibiliteit: laat leraren met ook een andere baan alleen lesgeven en snel en betaalbaar een bevoegdheid halen. Innovatie: geef scholen met innovatieve (onderwijskundige) ideeën meer ruimte. Experimenteren: volop ruimte voor nieuwe scholen en concepten. Inspirerende schoolleiders: meer aandacht voor schoolleiderstekort en belang van inspirerende en visionaire schoolleiders. Ook vinden we initiatieven van de werkvloer van belang die de mooie kanten van het beroep benadrukken.

Zoals het project 'High 5 / Onderwijsharten' van Maarten Stuifbergen, directeur-bestuurder van Montessorischool Leidschenveen in Den Haag.

Meer ruimte voor nieuwe scholen

We zijn verheugd over het uitgangspunt van het wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen dat eind 2018 naar de Kamer werd gestuurd: meer mogelijkheden voor vernieuwing en diversiteit in het onderwijs en ruimte aan burgerinitiatief. Wel is VBS kritisch over de opgeworpen procesmatige hobbels: de voorwaarden en de duur van de stichtingsprocedure. Dit brachten we ook naar voren bij een rondetafel-bijeenkomst in de Tweede Kamer.

Handhaaf lumpsum, verbeter verantwoording

Na raadpleging van onze leden reageerden we op een internetconsultatie en het Kamerdebat over bekostiging in het vo: wees terughoudend met incidentele bijdragen en bijstellingen. Het is positief dat kleine, categorale scholen waarborgen hebben voor voldoende bekostiging. Maak een overgangsregeling voor scholen die niet gefuseerd zijn tot brede scholengemeenschap. In onze inbreng voor het Kamerdebat over lumpsumfinanciering in het po en vo stelde VBS: handhaaf de lumpsum-systematiek, verbeter de verantwoording door te investeren in vaardigheden en start een onderzoek naar de aanwending van de bekostiging. Voorafgaand aan het debat spraken Kamerleden met leraren, schoolleiders en bestuurders over lumpsum. Onder wie Wouter Groot, directeur-bestuurder van VBS-lid Casimirschool in Gouda: 'Behoud de lumpsum en blijf van de systematiek af. De autonomie van schoolbesturen is van groot belang.'

Samenwerking met Common Eye

We werken samen met partners op juridisch, hrm en financieel gebied, bij IKC-vorming en voor het AVG-beleid. Afgelopen jaar is VBS een samenwerking aangegaan met Common Eye, een adviesbureau dat is gespecialiseerd in samenwerking. Onze leden kunnen een gratis 'quick scan samenwerking' aanvragen en met korting gebruikmaken van hun diensten.

Besparen via ledenvoordeel

Via het inkoopcollectief Energie Voor Scholen kunnen leden met korting en duurzaam energie inkopen. Het Inkoop Centrum Onderwijs biedt collectiviteitsvoordelen voor onder meer kantoorartikelen, afdrukvoorzieningen, bedrijfshulpverlening en afvalverwerking. Leden kunnen met collectiviteitskorting het VBS-schadeverzekeringspakket afsluiten. Onderwijspersoneel krijgt korting op zorgverzekeringen.

Schoolstichters bijeen

De initiatiefnemers van vier scholen in oprichting, De Schoolwerkplaats, De Maashorstschool, De Omniumschool en Seva World School, kwamen in Den Haag bijeen. Ze wisselden tips en ervaringen uit en stelden onze medewerkers vragen over bijvoorbeeld governance, huisvesting en personeel.

Start het schooljaar met VBS

Onze startbijeenkomst 'Start het schooljaar met VBS' was in september een groot succes getuige de hoge opkomst en inhoudelijke uitwisseling tussen deelnemers. Tijdens de interactieve workshops kwamen drie onderwerpen aan bod. VBS-directeur Edward Moolenburgh en René Derksen, directeur-bestuurder Montessorischool Aan de Basis in Veenendaal, gaven een presentatie over de rol van het bestuur, het interne toezicht en de verhouding tussen bestuur en directie. In een andere sessie lichtte Ellen Bonke van de PO-Raad de cao-po toe en beantwoordde vragen van aanwezige bestuurders en directeuren. Tiny Rompen van het Arbeidsmarktplatform PO ging met de zaal in gesprek over het lerarentekort.

Ambassadeursnetwerk

Als vereniging van en voor leden zijn we dit jaar gestart met een ambassadeursnetwerk mét leden voor leden en niet-leden. Onze ambassadeurs zijn bijvoorbeeld spreker bij bijeenkomsten, geven advies aan andere leden en behartigen de belangen van de leden richting politiek.

VBS-netwerken

We organiseerden voor onze leden een directienetwerk voor het po, netwerken voor P&O'ers in het po en vo en het regio-netwerk Noord-Nederland. Ook organiseerde VBS intervisiebijeenkomsten voor P&O'ers en hielden we een netwerkborrel voor onze leden en relaties. In totaal waren er 22 netwerkbijeenkomsten. Tijdens deze interactieve bijeenkomsten gaan

deelnemers met elkaar en soms een gastspreker in gesprek over onderwerpen die zij zelf naar voren brengen. Het doel is ervaringen, tips en informatie uitwisselen met collega's. Onderwerpen die aan bod kwamen zijn bijvoorbeeld hoog ziekteverzuim, wijzigingen in de cao's en de ontwikkeltijd en lesreductie.

Nieuwe netwerken: Noord en so

De eerste bijeenkomst van het regio-netwerk Noord Nederland was een verrijkende uitwisseling en kennismaking tussen onze leden in het Noorden. Het lerarentekort, de cao-po, privacywetgeving en de scheiding tussen bestuur en toezicht zijn besproken. Zo werft een van de scholen bij voorkeur leerkrachten die net van de pabo komen en leidt ze zelf verder op. Samenwerking in het speciaal onderwijs was het thema tijdens een boeiende VBS-bijeenkomst in juni van een aantal so-, sbo- en vso-scholen. De middag begon met een interessante inleiding over samenwerken van Common Eye. Daarna bespraken deelnemers enkele actuele kwesties in het so.

‘Beste directeur, ik krijg jullie nog wel!’

De titel van dit artikel zou zomaar eens een e-mail kunnen zijn van een boze ouder. Omdat deze ouder bijvoorbeeld een schoolpleinverbod opgelegd heeft gekregen, nadat hij meerdere malen op het schoolplein - met verheven stem - een leerkracht publiekelijk negatief heeft afgeschilderd.

Dikke huid

VBS merkt dat scholen steeds vaker geconfronteerd worden met ouders of verzorgers die zich bij herhaling verbaal of fysiek agressief, of intimiderend opstellen. In dergelijke gevallen kunt u de ouders een (tijdelijk) pleinverbod opleggen. In het uiterste geval kunt u zelfs de leerling van school verwijderen, wegens het gedrag van zijn of haar ouders. Uit adviezen van de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) volgt echter dat dit zeer verstrekkende maatregelen zijn, die u niet zonder meer mag nemen. Van belang is dat u eerst kijkt of gekozen kan worden voor een minder verstrekkende maatregel, die eveneens effect kan hebben op het ongewenste gedrag van de ouder. Daar komt bij dat van het schoolbestuur en leerkrachten - ten opzichte van de ouders - een hoge mate van tolerantie wordt verwacht. Uw medewerkers moeten dus een dikke huid hebben.

Plichten van ouders

Toch zijn er grenzen aan het gedrag van ouders. Sterker nog, richting uw school hebben ouders zelfs verplichtingen. Uit recente jurisprudentie volgt dat ouders tegenover de school de (minimale) plicht hebben om zich goed, dat wil zeggen niet-excessief, te gedragen. Ze mogen geen geweld gebruiken en ook niet stalken. De rechter wijst er ook uitdrukkelijk op dat ouders op een normale manier de school moeten benaderen en geen onmogelijke eisen mogen stellen. Van hen mag verwacht worden dat zij klachten of beschuldigingen onderbouwen en dat zij hierover in overleg gaan.

Blijf in de lead

Het belangrijkste is dat u zelf uw zaken goed op orde heeft. Dat u protocollen en gedragsregels heeft voor de communicatie met ouders. Dat uw medewerkers deze kennen en hiernaar handelen. Zorg er ook voor dat u in de lead blijft. U bepaalt of een kind een schooljaar over moet doen, niet de ouders. Zijn zij het er niet mee eens, dan mogen zij hierover met de leerkracht in gesprek. Stellen de ouders zich hierbij (gaandeweg) dwingend en bedreigend op, trek dan meteen een grens. Geef aan dat ze alleen nog met de directeur mogen spreken, of dat u maatregelen neemt wanneer zij hun gedrag niet aanpassen. Van situaties laten voortkabbelen, wordt niemand beter. Rechter houden er ook niet van. 🍀

Tekst

Nienke Daniëls,
Netwerkregisseur
Helpdesk VBS

helpdesk@vbs.nl

[www.vbs.nl/
ledenservice-helpdesk/](http://www.vbs.nl/ledenservice-helpdesk/)

Vuistregels voor het nemen van maatregelen tegen mondige ouders:

- Agressief gedrag van ouders komt vaak voort uit een gebrek aan informatie, dat miscommunicatie tot gevolg heeft. Stel daarom regels en protocollen op voor de wijze van communiceren tussen ouders en school en zorg voor een heldere informatiestroom. De Helpdesk van VBS kan u hierbij helpen;
- Communiceer de gedragsregels en protocollen van tevoren goed met de ouders;
- Zorg dat de betrokkenen op uw school zelf goed op de hoogte zijn van deze regels en hiernaar handelen;
- Overweegt u sancties, toets deze eerst aan de eisen van proportionaliteit (is een lichtere sanctie ook mogelijk?) en evenredigheid (staat de maatregel in verhouding tot het doel?);
- Motiveer uw beslissingen en eventuele uiterste maatregel en kondig deze tijdig aan.

‘Speciaal onderwijs moet zich meer naar buiten richten’

Lerarentekorten, het salarisverschil tussen leerkrachten po en vo, het geven van passend onderwijs: alle problemen en uitdagingen van het reguliere onderwijs spelen ook in het speciaal onderwijs. Maar dan vaak in het kwadraat. Welke oplossingen ziet Erik Los, interim-directeur in het speciaal onderwijs en VBS-bestuurslid?

Tekst
Rob Voorwinden

Cartoon
Saltooo

De school van de kinderen van Erik Los, op dit moment interim-directeur vanuit Het Onderwijsbureau binnen Stichting speciaal onderwijs Almere, heeft vlak voor de zomervakantie de formatie nog niet rond. ‘Dan kunnen we elkaar de hand schudden, zei ik vanochtend tegen de directeur daar - want op mijn eigen school heb ik óók nog vacatures. Er zijn op dit moment gewoon te weinig leraren.’

Dat tekort is in het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs (vso) op sommige plekken nog hardnekkiger dan op reguliere basisscholen. Een van de redenen is dat de leerkrachten in het vso betaald worden volgens de cao voor het

‘Om het lerarentekort terug te dringen zouden so-scholen meer moeten samenwerken met pabo’s’

basisonderwijs. ‘Op sommige delen van het vso kunnen leerlingen een diploma voor het middelbaar onderwijs halen’, zegt Los. ‘Op die scholen heb je vakdocenten in - zeg - Engels, Nederlands en Aardrijkskunde nodig. Maar zij krijgen het salaris van een leerkracht basisonderwijs. Dan moet je als leerkracht wel héél bevlogen zijn om voor het speciaal onderwijs te kiezen.’

Ontvlechting

Er is op dit moment een politieke lobby gaande om delen van het vso onder te brengen bij de cao van het voortgezet onderwijs: de ‘ontvlechting’, zoals dat heet. ‘Deze ontvlechting biedt kansen, net als een eventuele Wet funderend onderwijs. Het zou meer nieuwe leerkrachten kunnen aantrekken in het vso’, zegt Los. Aan de andere kant zal de ontvlechting weer een ander probleem opleveren. ‘Veel scholen hebben zowel een so als vso-afdeling. Deze scholen moeten dan met twee verschillende cao’s gaan werken. Voor een klein bestuur kan dat heel lastig zijn. Gelukkig faciliteert VBS bij de samenwerking met collega-besturen.’

Een van de oplossingen voor het probleem zou zijn om het salarisverschil tussen leerkrachten po en vo op te heffen, vindt Los. ‘Mijn oproep aan de politiek is: doe daar wat aan, repareer de loonkloof. En verstevig de positie van schoolleiders en ander onderwijsondersteunend personeel, de kracht van speciaal onderwijs.’ De scholen en de onderwijssector kunnen zelf echter óók een duit in het zakje doen. ‘De aantrekkelijkheid van het vak van leerkracht staat of valt niet met alleen een goed salaris. We moeten laten zien dat we trots zijn, dat we bevlogen zijn en echt iets bijdragen aan de samenleving. Het gesprek gaat in de publiek op dit moment vooral over de werkdruk en het salaris, maar werken in het speciaal onderwijs is schitterend. Daar betéken je wat.’

EN WAT NIET IN JE CONTRACT
STAAT, IS DE WAARDERING EN
VOLDOENING DIE JE KRIJGT

Samenwerken met pabo's

Om het lerarentekort terug te dringen zouden scholen voor speciaal onderwijs ook meer moeten gaan samenwerken met pabo's, vindt Los. 'Toen ik zelf van de pabo kwam, lang geleden, kon ik er het onderdeel 'zorgverbreding' volgen en was stage lopen in het speciaal onderwijs gemakkelijker dan nu. Onbekend maakt onbemind.' Scholen voor speciaal onderwijs kunnen tegenwoordig wel 'opleidingsscholen' worden - net als hun collega's in het reguliere onderwijs. Zo'n opleidingsschool gaat een hechte verbintenis met een pabo aan, en neemt studenten aan als stagiaires. Studenten doen zo ervaring op in het speciaal onderwijs en kunnen zien hoe mooi het werk daar is. 'Voor het speciaal onderwijs is dat een heel goede manier om talent aan je school te binden. Binnen Stichting Almere Speciaal doen we hier al positieve ervaringen mee op.'

Ruimte voor ontwikkeling

Een andere kwestie is passend onderwijs. 'Je ziet dat leerlingen die vroeger naar het speciaal onderwijs zouden gaan, steeds vaker op reguliere scholen kunnen blijven.' Een mooie ontwikkeling, die wel meer vraagt van de hedendaagse leerkracht en van de scholen. 'Passend Onderwijs is een groot goed, dat nog tijd en ruimte nodig heeft om zich verder te ontwikkelen. Geef de scholen ook die tijd en die ruimte - en voldoende faciliteiten.'

Passend onderwijs biedt ook veel mogelijkheden, zeker als reguliere scholen uit de voeten kunnen

met de nieuwe doelgroep. Los: 'We spreken inmiddels van passend onderwijs en van inclusief onderwijs. Dat moeten we niet met elkaar verwarren. Van inclusief onderwijs is sprake als het speciaal onderwijs stopt als afzonderlijke sector met afzonderlijke scholen, en dat alle leerlingen opgevangen worden op de school om de hoek.' Dit laatste is uiteraard het summum van passend onderwijs - maar ook nog slechts een stip op de horizon. 'Het vergt dat leerkrachten de expertise in huis hebben om met alle soorten leerlingen om te gaan, dat de klassen kleiner worden en dat de huisvesting van scholen is aangepast aan de nieuwe doelgroep. Dat doe je niet in een jaar.'

Koppen bij elkaar steken

De komende jaren zijn cruciaal in de ontwikkeling van het speciaal onderwijs. 'Scholen moeten niet zelf het wiel blijven uitvinden voor het oplossen van de lerarentekorten, voor het zich aansluiten bij de pabo's en voor de ontwikkeling naar inclusief onderwijs. Om alle uitdagingen het hoofd te bieden moeten de scholen voor speciaal onderwijs vooral de koppen bij elkaar steken, vindt Los. 'Bijvoorbeeld in VBS-verband, waar ik al mooie initiatieven zie ontstaan - zoals de VSO-kring Utrecht, waar scholen hun ervaringen en expertise delen: wat leeft er bij jou, en hoe los jij dit of dat probleem op? Kortom, we moeten meer gaan samenwerken en ons naar buiten richten. Voor het speciaal onderwijs, voor de scholen en voor de leerkrachten - maar uiteindelijk voor de leerlingen.' 🌟

Het Rijks in renovatie: het verhaal

Van twee locaties met verschillende onderwijsconcepten, naar één (compleet verbouwde) locatie met een nieuw curriculum. De Scholengroep Het Rijk van Nijmegen durfde het aan en gaf in 2016 het startschot voor de samenvoeging van twee vmbo-scholen tot Het Rijks vmbo campus. Hoe uit een bedreigende situatie als demografische krimp, iets moois kan ontstaan.

Tekst
Steffie Bom

Beeld
Het Rijks

www.het-rijks.nl

De Scholengroep Rijk van Nijmegen speelde al langer met de gedachten om het onderwijsaanbod van haar twee vmbo-scholen op elkaar af te stemmen. 'Wat in die tijd meespeelde is dat beide scholen er financieel niet sterk voor stonden', vult Hans Schapenk, bestuurder van de Scholengroep Rijk van Nijmegen, aan. Toen ook steeds duidelijker werd dat het aantal leerlingen in Nijmegen als gevolg van demografische krimp zou dalen, besloot het bestuur niet te wachten totdat het water ze aan de lippen stond. 'We kozen er bovendien voor om geen specifieke profielen meer aan te bieden, maar leerlingen breder te gaan opleiden', vertelt Mariet van de Ven, directeur van Het Rijks vmbo campus.

Meesterlijke klus

Het besluit dat werd genomen omvatte drie trajecten die nagenoeg parallel aan elkaar liepen. Ten eerste de samenvoeging van de twee vmbo-scholen (met eigen brin-nummers), met ieder een eigen cultuur en leerlingenpopulatie. Daarnaast het ontwikkelen van een nieuw curriculum, dat van onderaf zou worden ingevoerd. Als laatste de verbouwing van een van de scholen, om als nieuwe locatie voor alle leerlingen te kunnen dienen. 'Vergeet niet dat de leerkrachten ondertussen ook nog les moesten geven aan de zittende leerlingen van beide vmbo-scholen en gaandeweg ook aan de nieuwe leerlingen van Het Rijks vmbo campus', aldus Van de Ven, die samen met adjunct-directeur Twan van den Hazelkamp het proces leidde en nog steeds leidt. Op 1 maart 2016 hebben de directieteams

ieder op hun eigen school het besluit bekend gemaakt. De scholen zouden in het begin naast elkaar blijven bestaan, vanuit de achterliggende gedachte dat verbinding tussen de teams vanzelf zou ontstaan bij het ingaan van de trajecten. Van de Ven: 'We wilden het organisch laten verlopen. Natuurlijk was dat soms zoeken: wie en wat ga je verbinden en op welk moment? Een ding was zeker: op het moment dat we gemeenschappelijke leerlingen zouden krijgen, zouden we vanzelf meer gemeenschappelijke dingen doen en zouden de organisaties meer verweven raken. In september 2017 startte de eerste klas.'

Drie jaar later

Op 4 juni 2019 is een bijeenkomst georganiseerd met het gehele team om terug te blikken op wat er allemaal is gedaan en door wie. Het enthousiasme overheerste. Van de Ven: 'Om tot een nieuw onderbouwteam te komen, hebben Twan en ik eerst een globale koers bepaald. Met enkele medewerkers en een externe adviseur is hier concreet invulling aan gegeven. Die externe was nodig om mensen uit de bestaande situatie en eigen cultuur te halen. De vervolgens geformuleerde ijkpunten en profielschets voor de nieuwe onderbouwleerkrachten zijn aan alle medewerkers voorgelegd, met de vraag hoe zij een bijdrage konden leveren aan het nieuwe team.'

Tegelijkertijd waren we bezig met het ontwikkelen van het nieuwe onderwijsprogramma

Een deel van het mogelijk te maken Jorismavo (zelfde

gebouw wordt gesloopt om een nieuwe indeling en om ruimte op het terrein te creëren voor de bestuur) en de gezamenlijke nieuwe sporthal.

Waar voorheen de aula voor leerjaar 2, 3 en 4 was, komen nu de lesruimtes van de LABs van Dienstverlening en Zorg. Hierin krijgen leerlingen ook werkplekken om zelfstandig of in groepen aan het werk te gaan.

Twan van den Hazelkamp en Mariet van de Ven

voor de onderbouw. ‘Ook hier hebben medewerkers in samengewerkt. De keuze was gemaakt om de oude profielen te vervangen door het D&P (dienstverlening en producten)-profiel. Schapenk: ‘Dit profiel is de breedst georiënteerde keuze van alle vmbo-profielen en niet gebonden aan één sector of werkveld. Andere profielen dwingen leerlingen al op jonge leeftijd om gerichte keuzes te maken voor bijvoorbeeld techniek of zorg en welzijn. Het D&P-profiel stelt leerlingen in onze ogen beter in staat om te ontdekken waar hun kwaliteiten en talenten liggen. Het is minder beroepsonderwijs en meer oriëntatie op jezelf.’ Van de Ven: ‘Voor een aantal leerkrachten bracht dit nieuwe profiel wel met zich mee, dat zij minder diep in hun vakgebied zouden blijven werken en deels ook met andere vakgebieden te maken zouden krijgen, en zich wellicht ook moesten laten omscholen. Sommigen vonden dit interessant, anderen hadden hier moeite mee.’

Het Rijks-gevoel

Het D&P-profiel stelt minder specifieke eisen aan je gebouw dan menig ander profiel. Toch is gezocht naar een indeling van het pand waarbij leerlingen nog steeds de keuze hebben om zich te verdiepen. Dit heeft geresulteerd in een Technieklab, Dienstenlab en Zorglab. Van de Ven: ‘Ook hierover hebben medewerkers van beide scholen in een team nagedacht. Dat begon met dromen over hoe de nieuwe school eruit moest komen te zien en resulteerde in concrete renovatie- en verbouwingsplannen van één van de locaties. In juni is hiermee gestart en we hopen dat het in het najaar van 2020 klaar is.’ Om de

nieuwe leerlingen die sinds 2017 in de brugklas gestart zijn wel al het ‘Rijks-gevoel’ mee te geven, is destijds voor hen een aparte ingang gecreëerd. Schapenk: ‘Dat we straks nog maar op één locatie zitten, hangt natuurlijk samen met de verwachte demografische krimp en de financiële positie van de (oude) vmbo-scholen. Met de huur van nog maar één gebouw, een kleinere overhead en het efficiënter inzetten van mensen verwachten we veel kosten te kunnen besparen.’

Meenemen in je droom

Op de vraag of Van de Ven achteraf bezien dingen anders zou hebben aangepakt, antwoordt ze resoluut: ‘Nee.’ Wel is het volgens haar belangrijk om iedereen mee te nemen in de droom en hen ook zelf te laten dromen. ‘Makkelijk is dat niet, want je kunt niet iedereen overal bij betrekken. Het is dus zoeken naar balans, het op de juiste momenten informeren en zorgen dat niemand bang wordt de boot te missen. Schapenk: ‘De vorm van leiderschap van zowel Mariet als Twan is ook bepalend geweest voor het succes. Van meet af aan hebben zij verbindend opgetreden. Dat is meebewegen, grenzen opzoeken en loslaten. Autoritaire leiders hadden veel meer weerstand opgeroepen.’

Wat Het Rijks vmbo campus in drie jaar tijd heeft weten te realiseren, heeft alles te maken met durven loslaten en niet krampachtig vasthouden aan wat er ooit was. Hier zit een risico in, want het moet nog blijken of de leerlingen voor het D&P profiel blijven kiezen. ‘Afwachten was echter ook geen optie. We zijn trots op wat we tot nu toe hebben bereikt’, aldus Van de Ven en Schapenk. 🌟

Hoe je als MR grip krijgt op je 58 bijzondere bevoegdheden

Tekst
Peter Warnders,
Netwerkregisseur
VBS

helpdesk@vbs.nl

De medezeggenschapsraad (MR) heeft best wel wat te doen, en dan druk ik mij nog voorzichtig uit. Zo heeft de MR van een basisschool over negen onderwerpen instemmingsbevoegdheid en mag zij over achttien onderwerpen advies geven. Daar komt bij dat de personeelsgeleding over negentien onderwerpen instemmingsbevoegdheid heeft en de ouders in de MR over twaalf onderwerpen. Bij elkaar een verzameling van 58 bijzondere bevoegdheden, die allemaal in het MR-reglement staan. Tel daarbij op het initiatiefrecht van de MR (bijvoorbeeld het ongevraagd advies geven) en het recht op informatie over uiteenlopende zaken, en je kunt stellen dat het lid zijn van de MR heel wat met zich meebrengt. Voor het speciaal en voortgezet onderwijs, waar de aantallen niet heel anders liggen, geldt dit ook.

Alles wat hierboven in abstracto is beschreven, zou in een schooljaar de revue kunnen passeren. Los van wat het bevoegd gezag nog extra te berde wil brengen en het overleg met de toezichthouder en eventueel achterbanberaad. Moet en kun je als MR alles doen? Dat antwoord ligt genuanceerd. De MR komt gemiddeld zes maal per jaar bijeen. Wat dan gedaan moet worden, is zeker ingewikkeld. Om er een beetje in te komen, ben je zo een jaar verder. Als je dan weet dat de gemiddelde omloopsnelheid van een personeelslid 4,2 jaar is en van een ouder 2,7 jaar (cijfers uit 2012, Evaluatie Wet medezeggenschap op scholen), dan vergt het behoorlijk veel van de inzet. Want je wilt het als MR goed doen.

Hoe kan je als MR efficiënt en effectief zijn? Mijn advies: neem de tijd, een maal per jaar, om het hierover te hebben. Eerst onderling, maar zeker

ook met de overlegpartner. In zo'n verkenning zouden een aantal zaken aan de orde moeten komen. Denk hierbij aan het volgende:

- Wat mag de MR van zichzelf en de bestuurder verwachten, als het gaat om expertise, het voorbereiden van vergaderingen en medezeggenschapsvaardigheden?
- Hoe zien we de rol van de MR binnen de organisatie? Willen we reactief (beleid achteraf controleren) of juist proactief (beleidsinitieënd) zijn?
- Wanneer willen we als MR bij een onderwerp worden betrokken? Zodra een voorgenomen besluit er ligt of juist al in het beginstadium (goed voor het creëren van draagvlak)?
- Hoe gaan we met elkaar om? Onderling, maar ook me het bevoegd gezag. Respecteren we elkaar? Is het contact formeel of informeel en hoe gaat de MR om met de achterban?
- Is de invloed, inbreng en facilitering van ouders (en in het vo, leerlingen) in balans?
- Tegen welke problemen lopen we aan bij de uitvoering van medezeggenschap en hoe kunnen we dat gezamenlijk oplossen?

Bij een dergelijke exercitie kan ook een jaarplan worden opgesteld. Neem hierin op wat het aankomend jaar prioriteit krijgt en wat dit betekent voor overige zaken die langskomen. Wordt het op deze manier minder druk voor een MR? Nee, zeker niet. Maar door structuur aan te brengen, weten wat je wilt en hoe je daarmee wilt omgaan, kan een MR wel meer grip op een en ander krijgen. 🍀

‘Artikel 23 is nog steeds passend’

Op 4 september jl. vond in de Tweede Kamer een rondetafelgesprek plaats over hoe artikel 23 van de Grondwet in onze tijd past. Edward Moolenburgh, directeur van VBS, was erbij. Hij liet weten dat VBS artikel 23, waarin de vrijheid van onderwijs centraal staat, nog steeds passend vindt. ‘Toegankelijk onderwijs volgens de beginselen van de democratische rechtsstaat is cruciaal voor onze vrije samenleving en om de rechten van ouders en kinderen te waarborgen. Meer dan honderd jaar artikel 23 heeft het Nederlandse onderwijs veel gebracht. Ook is de vrijheid van onderwijs vastgelegd in internationale verdragen en kan dan ook niet zomaar terzijde worden geschoven’, bracht hij als eerste van vier stellingnames uit de position paper van VBS naar voren. Deze position paper vindt u op VBS.nl.

VBS verwelkomt vijf nieuwe scholen

Vijf startende basisscholen openden per 1 augustus 2019 de deuren als lid van VBS. We verwelkomen deze nieuwe leden en wensen ze – evenals onze andere leden – veel succes dit schooljaar! De vijf scholen die dit schooljaar bekostiging ontvangen zijn:

- De Leer Unit in Amsterdam
- De Zijderoute in Amsterdam
- De Schoolwerkplaats in Santpoort-Noord
- De Maashorstschool in Uden
- De Omniumschool in Zeewolde

Meld u aan voor onze tweewekelijkse digitale nieuwsbrief: www.vbs.nl/inschrijven-nieuwsbrief

Kamermeerderheid voor Meer ruimte voor nieuwe scholen

Op 12 september vond in de Tweede Kamer een debat plaats over het wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen. De regeringspartijen en SGP spraken hun steun voor het wetsvoorstel uit, waardoor je zou kunnen concluderen dat de Tweede Kamer gaat instemmen met het wetsvoorstel. Of de Eerste Kamer dit ook gaat doen is (op het moment van schrijven, half september) nog niet duidelijk. Tijdens het debat was VBS-directeur Edward Moolenburgh te gast bij ‘Dit is de dag’ op Radio 1. Hij sprak hier over het wetsvoorstel. VBS vindt dat het wetsvoorstel bijdraagt aan de versterking van de kwaliteit, diversiteit en het innovatievermogen van het Nederlandse scholenbestand. Toch ziet VBS verbeterpunten. Het volledige gesprek kunt u terugluisteren op: www.nporadio1.nl/dit-is-de-dag/onderwerpen/513072-moet-er-meer-ruimte-komen-voor-nieuwe-scholen.

Kamer stemt voor afschaffen fusietoets

De Tweede Kamer heeft 10 september jl. ingestemd met het afschaffen van de fusietoets in het po en vo. De fusie-effectrapportage (FER) en het instemmingsrecht voor de MR blijven wel bestaan. Hun positie is zelfs versterkt, al blijft de vraag wat te doen als de MR tegen een fusie is. Een geschil aanhangig maken is het enige dat rest. VBS vindt deze toetsing onvoldoende waarborg voor een zorgvuldig fusieproces, waardoor de wetgever haast moet maken met de wettelijke mogelijkheid tot opting-out. Verder blijkt uit de cijfers in het wetsvoorstel dat er nog steeds meer kleinere schoolbesturen zijn dan grotere. VBS heeft steeds gepleit voor nader onderzoek naar de voordelen van kleinere schoolbesturen. Vanwege de afgeschafte fusietoets en het steeds vaker centraal stellen van de menselijke maat, terwijl concrete maatregelen ter waarborging uitblijven.

Volgt u de VBS bedrijfspagina op LinkedIn al? Meld u aan via www.linkedin.com/company/vbs

Superscholen voor bijzondere leerlingen

Tekst
Helga van Kooten

Beeld
Helga van Kooten

www.sprengencollege.nl
www.redl.nl

Zowel het Sprengen College in Wapenveld als de Prof. Fritz Redlschool in Utrecht hebben bijzondere leerlingen. Naar het Sprengen College komen jongeren die zijn vastgelopen op andere scholen. De Prof. Fritz Redlschool biedt tijdelijk onderwijs aan jongeren met psychiatrische problemen. Een gesprek over het belang van deze scholen en waarom leerkrachten er zo graag willen werken.

Het Sprengen College

‘Onze leerlingen zijn over de schutting gegooid. Wij willen ze laten ervaren dat ze ook iets waard zijn.’

Docent houtbewerking Marcel van het Sprengen College in het konijnenhok. De konijnen worden ingezet in het onderwijs. De leerlingen verzorgen ze bijvoorbeeld.

De meeste jongeren ervaren hun middelbare school als een kanaal, stelt Eppie Klein halverwege het gesprek. Hij is bestuurder van het Sprengen College. De school transporteert hen in een rechte lijn naar het diploma. Het Sprengen College is meer als een rivier. ‘Wij meanderen in het landschap van de ontwikkeling van de jongeren. Ze kunnen naar links en rechts, ook over de zomerdijken heen, en aan het eind stromen ze toch goed uit.’

Jongeren komen naar het Sprengen College ‘als er toch wat meer nodig is’. Dus: als een school handelingsverlegen is. Dat kan ook een vso-school zijn, soms al de zoveelste. Het zijn jongeren met ADHD en ODD, angststoornissen en autisme, soms

ook met een of meer Halt-straffen in hun rugzak. Klein: ‘Ze zijn over de schutting gegooid en hebben maar één ervaring: afgewezen worden. Wij willen ze laten ervaren dat ze hier welkom zijn en ook dat ze iets waard zijn.’

Tempo

Het Sprengen College biedt individueel gericht onderwijs. ‘Wij kijken per vak op welk niveau een leerling zich bevindt’, zegt orthopedagoog Marjolein Hutten. ‘Alles is bespreekbaar – als je maar komt, als je maar een didactische en een sociaal-emotionele ontwikkeling doormaakt. Op welk tempo en welke manier maakt ons niet uit, maar er moet wel een doel zijn.’ Vlak voor de zomervakantie telde het Sprengen College 85 leerlingen, met 25 medewerkers. Vacatures worden zonder problemen ingevuld. Klein: ‘Het eerste jaar hier is voor docenten een struggle – en toch is het aanbod groter dan de vraag. Leraren zeggen: hier wil ik werken, want hier gaat het meer om de individuele leerling.’

Verzuim

De school staat op 7,5 hectare bosgrond, die door de leerlingen wordt onderhouden. De lokalen staan los van elkaar. Tijdens praktijklessen bevinden zich acht tot tien leerlingen in een lokaal, tijdens theorielessen soms wat meer. Hutten: ‘De factor groen heeft veel invloed. De bomen, het loopje tussen de lessen door. Je zit niet met z’n

In de hal van de Fritz Redl hangt dit door de leerlingen vervaardigde kunstwerk. Leerlingen die nieuw zijn, schrijven op wat ze van hun tijd op de Fritz Redl verwachten en bij vertrek gaan de enveloppen open en wordt duidelijk wat er van hun verwachtingen is uitgekomen.

allen in één gebouw, waar je continu geluiden van de gang hoort.' Maar de motivatie is soms ver te zoeken, en verzuim blijft dus een lastig te tackelen probleem. Daarom beginnen leerlingen elke schooldag bij hun mentor. Dan weten ze dat er iemand is die op hen wacht.

Vorig jaar liep een aannemer de school binnen. Hij vertelde dat hij zelf lang geleden door een rechter naar het Sprengen College was verwezen. 'En weten jullie wat er van mij is geworden? Ik heb een huis, een vrouw, een kind en ... een eigen bedrijf! Dankzij jullie!' Klein: 'Wat wij gedaan hebben? We hebben hem de gelegenheid gegeven tot zichzelf te komen. Het was voor hem een nieuw begin.'

De Fritz Redlschool

“

'Wij vragen altijd: wat heb jij nu nodig?'

Wie komt, gaat ook weer weg, binnen een schooljaar – soms zelfs al na een maand of drie. Dat is de opzet van de Prof. Fritz Redlschool. De school, gehuisvest tussen het Universitair Medisch Centrum Utrecht en het Wilhelmina Kinderziekenhuis, is er voor leerlingen in de leeftijd van 6 tot en met 18 jaar die door hun gedrag zijn vastgelopen op hun eigen school. Terwijl ze een behandeling krijgen, komen ze er tot rust en krijgen ze er ondersteuning en passend onderwijs. Om daarna door te stromen, het liefst naar het reguliere onderwijs. Per jaar vangt de Fritz Redlschool 140 leerlingen op.

Bij tijd en wijlen gaat het er heftig aan toe, beaamt bestuurder Ad Verdoorn. Daarom draagt elke leraar een zendertje bij zich. Eén tik op dat zendertje en binnen 30 seconden is er hulp van een collega. Als er meer nodig is, snellen medewerkers van de psychiatrische kliniek naast de school toe. 'Incidenteel gaat er een archiefkast om, maar de kracht van onze mensen is dat zij met crisissituaties kunnen omgaan, en dat zij altijd de vraag stellen: wat heb jij nu nodig?' De school telt vijftig medewerkers. Van een

personeelstekort heeft Verdoorn geen last. 'Ook al worden docenten in het speciaal voortgezet onderwijs wel een schaal lager ingeschaald dan docenten in het reguliere voortgezet onderwijs. Gelukkig staan we goed bekend. Mensen komen hier graag werken.'

Maatwerk

De grote uitdaging schuilt in de schakelfunctie van de school. Leerlingen moeten weer naar een andere school toe. Dat kan de oude school zijn, maar ook een andere. 'Dat valt niet altijd mee. Dan hebben scholen een leerlingenstop, bijvoorbeeld door een tekort aan leerkrachten, en dan moeten leerlingen langer bij ons blijven – met als gevolg dat het bij ons verstopt raakt.' Leerlingen worden nooit plompverloren geplaatst. De Fritz Redlschool beschikt over een team van vijftien gedragsspecialisten die leerkrachten in de hele regio toerusten om met de leerlingen in kwestie te kunnen omgaan. 'Soms gaan deze specialisten ook met de leerlingen, de ouders en de andere hulpverleners om tafel zitten. Het uitgangspunt daarbij: één leerling, één plan.'

Thuiszitters

Sinds twee jaar heeft de school een team dat zich speciaal richt op thuiszitters. Het doel is leerlingen binnen zes weken terug te krijgen in het onderwijs. Soms brengt dat met zich mee dat een leerling een paar weken meedraait op de Fritz Redlschool. Of dat een leerling onderwijs krijgt op een zorgboerderij. Het afgelopen schooljaar heeft het team 44 thuiszitters begeleid, van wie er 27 nu weer op school zitten. Bij acht leerlingen loopt de begeleiding nog even door. In de overige gevallen moest het team concluderen dat het niet mogelijk was de leerling in kwestie terug te krijgen naar school. 🍀

Uitnodiging avondbijeenkomst en ALV - Samenwerken vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid

Avondbijeenkomst en algemene
ledenvergadering VBS

Maandag 18 november 2019,
17.00-21.30 uur
BINK36, Den Haag

www.vbs.nl/event/alv-vbs/

Passend onderwijs, integrale kindcentra, huisvesting, lerarentekort, leerlingdaling; allemaal onderwerpen waarbij schoolbesturen samenwerken met elkaar en andere organisaties. Samenwerken vindt soms plaats vanuit ambitie, soms omdat het moet, zoals bij passend onderwijs.

Graag denken we met u na over samenwerken tijdens een speciale avondbijeenkomst die gekoppeld is aan onze algemene ledenvergadering op maandag 18 november 2019 in Den Haag. Onderwerpen die aan bod komen zijn o.a. instellingsbelang versus maatschappelijk belang, als kleiner schoolbestuur samenwerken met grotere besturen, valkuilen en lessen bij samenwerking.

We zullen dilemma's benoemen, vragen stellen en - samen met u - en enkele gastsprekers de antwoorden verkennen. Gastsprekers zijn:

Pieter Huisman, bijzonder hoogleraar onderwijsrecht aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Hij zal ingaan op de structuuraspecten van samenwerken, zoals de relatie tussen autonomie van het schoolbestuur en het publieke belang.

Edwin Kaats, partner en samenwerkingscoach bij Common Eye, adviesbureau gespecialiseerd in samenwerking, en medeauteur van het boek 'Leren samenwerken tussen organisaties'. Hij gaat in gesprek over cultuuraspecten en het proces van samenwerken binnen het onderwijs.

Aansluitend gaan we hierover met elkaar aan de hand van uw stellingen en vragen in een Lagerhuis-setting in gesprek o.l.v. Henriëtte Kievit en enkele prominente gasten uit politiek en onderwijs. Aanmelden kan via onze website:
www.vbs.nl/event/alv-vbs/

